Oświadczenie złożone
przez senator Annę Górską
w dniu 17 grudnia 2024 r.

Oświadczenie skierowane do ministra nauki Dariusza Wieczorka

Szanowny Panie Ministrze!

W dniu 24 września 2024 r. uczestniczyłam w posiedzeniu Senackiego Zespołu ds. Energetyki Jądrowej i Odnawialnych Źródeł Energii, na którym dyrekcja Narodowego Centrum Badań Jądrowych prezentowała wyniki prac nad koncepcją reaktora wysokotemperaturowego, realizowanych na podstawie umowy nr 1/HTGR/2021/14 podpisanej pomiędzy NCBJ a ówczesnym Ministerstwem Edukacji i Nauki kierowanym wtedy przez Przemysława Czarnka. Posiedzenie na taki sam temat miało miejsce także 6 grudnia 2024 r.

Przed posiedzeniem zespołu zapoznałam się z artykułem prasowym pt. „Państwo wydało miliony na atom, którego może nie być" („Dziennik Gazeta Prawna" z 27 marca 2024 r.). Artykuł ten opisuje liczne nieprawidłowości zgłaszane w toku realizacji projektu prowadzonego w NCBJ. Lektura artykułu wzbudziła moje wątpliwości co do deklarowanych efektów projektu HTGR, ogłaszanych na posiedzeniach zespołu. Chodzi przede wszystkim o rzekomą gotowość do jego wdrożenia przemysłowego oraz podobieństwa do zakupionych przez NCBJ elementów japońskiego projektu HTTR. Niestety na posiedzeniu dyrektor NCBJ unikał odpowiedzi na zadawane mu pytania. W związku z tym wystosowałam oświadczenie w sprawie projektu do pani minister przemysłu jako minister nadzorującej NCBJ.

Obszerna i wyczerpująca odpowiedź pani minister przemysłu wskazuje, jak sądzę, na wątpliwości Ministerstwa Przemysłu dotyczące jakości prac realizowanych przez NCBJ w ramach umowy z kierowanym przez pana ministerstwem oraz pokrycia w rzeczywistości deklaracji NCBJ na temat gotowości technicznej projektu. Jednocześnie zaniepokoiło mnie, że w załączonych do pisma pani minister przemysłu informacjach pochodzących wprost z NCBJ nadal nie padają odpowiedzi na moje pytania. W szczególności widoczny jest brak odpowiedzi na pytanie, jakie dokładnie analizy wskazały na faktyczne zapotrzebowanie w Polsce na ten typ reaktora (nie ma takowych w przywoływanym przez NCBJ raporcie „Możliwości wdrożenia wysokotemperaturowych reaktorów jądrowych w Polsce", zatwierdzonym przez obecnego pełnomocnika dyrektora NCBJ ds. rozwoju reaktorów wysokotemperaturowych, będącego wówczas dyrektorem w Ministerstwie Energii), oraz brak odpowiedzi na zadane wprost pytanie o wyniki zleconego przez NCBJ badania potencjalnego rynku dla reaktorów wysokotemperaturowych w Polsce. Zamiast odpowiedzi przytaczane są niemające związku z projektem HTGR wyniki innego programu badawczego. Moje zaniepokojenie budzi też fakt, że informacje przekazywane przez minister przemysłu nie są zbieżne z informacjami przekazywanymi przez NCBJ.

W związku z tym uprzejmie proszę pana ministra o rozważenie powołania zespołu eksperckiego, który byłby w stanie merytorycznie ocenić efekty projektu realizowanego przez NCBJ oraz ich zgodność z umową podpisaną pomiędzy NCBJ a poprzednikiem prawnym pańskiego ministerstwa. Jednocześnie proszę pana jako ministra sprawującego nadzór nad Narodowym Centrum Badań i Rozwoju o przekazanie „Raportu otwarcia Programu Kogeneracji Jądrowej (HTRPL)" oraz „Raportu końcowego Programu Kogeneracji Jądrowej (HTRPL)", zrealizowanych na zlecenie NCBiR w ramach umowy nr SP/J/1/166183/12.

Dodatkowo prosiłabym o uważne zbadanie, czy zakresy tematyczne projektów HTRPL, Gospostrateg-HTR oraz obecnej umowy NCBJ z ministerstwem nie pokrywają się, a co za tym idzie, czy nie doszło do kilkukrotnego przeznaczenia środków budżetowych na ten sam cel.

Proszę też o odpowiedź na pytanie, czy pańskim zdaniem fakt, iż przedstawiciel NCBJ zasiada w komitecie redakcyjnym programu Nukleostrateg, z którego, jak zrozumiałam z wypowiedzi, które padły na posiedzeniu zespołu, NCBJ planuje pozyskać pieniądze, nie rodzi konfliktu interesów.

Z poważaniem
Anna Górska
senatorka RP